

Lihakeskusliitto ry (0201612-9)
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
email mari.hannuksela@lihakeskusliitto.fi
puh. 040 5151379

LAUSUNTO

12.3.2026

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Viite: HE 2/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lihakeskusliitto ry kiittää Maa- ja metsätalousvaliokuntaa lausuntopyynnöstä. Lihakeskusliiton jäsenet ovat liha- ja valmisruokateollisuuden perhe- ja pk-yrityksiä. Ne ovat teurastamoita, lihatukkuja, lihanjalostamoita ja valmisruokatehtaita.

Lihakeskusliitto pitää lain uudistamista hyödyllisenä. Hallitusohjelman mukaisesti hankintalakia tulee kehittää siten, että lisätään yritysten toimintaedellytyksiä osallistua julkisten hankintojen tarjouskilpailuihin. Käytännössä parhaillaan tapahtuu juuri päinvastoin.

Case Muhniemen Lahtivaja. Kouvolassa toimiva pienteurastamo ja -leikkaamo Muhniemen Lahtivaja toimitti Kouvolan kaupungille joka kuukausi lampaan jauhelihaa, josta tehtiin ruokaa mm. palvelutaloihin. Vuoden vaihteessa Kouvola siirsi hankinnat Kymijoen ravintopalvelut Oy:lle. Tämä ilmoitti, ettei osta mitään Muhniemeltä, vaan ostaa sieltä mistä saa helpoiten isoja eriä. Muhniemi toimittaa paikallista lampaanlihaa edelleen esim. Lappeenrantaan (Saiman Tukipalvelut ry). Siellä lammasta toimittaa Muhniemen lisäksi kaksi pörssiyritystä.

2.3.2 Hankintojen suunnittelu ja jakaminen osiin

Lihakeskusliitto pitää hyvänä lakimuutoksen tavoittoa, että hankinnat jaetaan tarkoituksenmukaisiin kokonaisuuksiin (hankintalain 75 §).

Samoin liitto kannattaa ja painottaa esitystä, jonka mukaan ”Hankinnat on kuitenkin pyrittävä järjestämään siten, että pienet ja keskisuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin.”

2.4.4 Elintarvikehankinnat

Lausuttavassa tekstissä on erittäin hyvä kuvaus siitä, miten pk-yritysten rooli julkisissa elintarvikehankinnoissa on romahtanut.

Tiivistelmä: ”Hyvinvointialueiden muodostumisen seurauksena valtion rooli elintarvike- sekä majoitus- ja ravitsemuspalveluiden hankintojen rahoittajana on kasvanut.

Yhä useammin julkiset elintarvikehankinnat tehdään yhteishankintana joko Hansel Oy:n tai muun yhteishankintaorganisaation kautta. Elintarvikkeita hankitaan tyypillisesti yhden laajan eri tuotekategoriat kattavan puitesopimuksen kautta tai useammalla päätuotekategorioittain kilpailutetulla sopimuksella, joihin voi osallistua myös elintarvikealan yrityksiä. Julkisissa elintarvikehankinnoissa kilpailu on selvityksen perusteella vähentynyt ja hankinnat keskittyvät yhä enemmän tukkukaupoille.”

2.5.3 Elintarvikehuolto osana huoltovarmuutta

Keskeistä on varmistaa huoltovarmuuden kannalta riittävän omavarainen ja monipuolinen alkutuotanto ja jalostus sekä elintarvikkeiden saatavuus häiriötilanteissa.

Lihakeskusliitto haluaa tuoda esiin, että meneillään oleva voimakas julkisten elintarvikehankintojen keskittymiskehitys vaarantaa huoltovarmuutta. Riskit kasvavat, kun ketju keskittyy vain muutamien toimijoiden käsiin.

Pk-yritykset eivät pääse pooliin. Miksi?

Lihakeskusliiton jäsenistä vain yksi on päässyt mukaan Huoltovarmuuskeskuksen Elintarviketeollisuuspooliin. Poolin toiminta kattaa vain suuria yrityksiä. Jos tahtoa olisi, nyt digi-aikakautena olisi mahdollista päästää myös pk-yrityksen mukaan valmiusharjoitteluun ja huoltovarmuusosaamisen kehittämiseen.

2.5.4 Huoltovarmuuden ja turvallisuuden toteuttaminen julkisissa hankinnoissa

Lihakeskusliitto kannattaa näkemystä, jonka mukaan julkisen elintarvikehankinnan jakaminen osiin ja paikallisesti tuotettujen elintarvikkeiden hyödyntäminen ovat keinoja ruokapalveluiden elintarvikehuollon riskinsietokyvyn parantamiseksi. Lihakeskusliitto ja sen jäsenet ovat mielellään mukana tässä työssä.

4.1.1.4 Hankintojen jakaminen osiin

Hallitusohjelman mukaan hankintalakia muutettaisiin niin, että EU-kynnysarvon ylittävä hankinta voitaisiin olla jakamatta osiin vain erityisistä syistä ja mahdollistettaisiin ratkaisusta valittaminen. Jakamalla hankintoja pienempiin eriiin mahdollistettaisiin myös pienten ja keskisuurten yritysten osallistuminen tarjouskilpailuihin.

Lihakeskusliitto kannattaa tätä tavoitetta, sekä sitä että hankintojen jakamista osiin ohjataan ja edistetään myös esimerkiksi hankintayksiköiden omistajaohjauksella, muulla neuvonnalla ja osana Hankinta-Suomen toimenpiteitä.

Yleistä: Lihan merkitys kansanterveydessä

Lihakeskusliitto muistuttaa, että kansanterveyden kannalta lihalla on erittäin suuri merkitys mm. proteiinin lähteenä. Lihan keskeinen etu kasviproteiineihin verrattuna on korkealaatuinen, tasapainoinen aminohappokoostumus. Eläinperäiset proteiinit sisältävät kaikki välttämättömät aminohapot oikeassa suhteessa. Kasviproteiineissa aminohappojen keskinäiset suhteet vaihtelevat. Tällöin niin sanottu rajoittava aminohappo toimii pullonkaulana, eikä elimistö pysty käyttämään kaikkia aminohappoja kudosten rakentamiseen. Tämä tarkoittaa samaa kuin jos rakennustyömaalla olisi tiiliä ja lautoja tarpeeksi, mutta naulat olisivat loppu. Pahimmillaan aminohappojen vaje aiheuttaa puutostauteja. Monille MmV:n jäsenille on tuttua, että samasta syystä tuotantoeläinten rehuja täydennetään aminohapoilla.

Lihakeskusliiton muutosehdotukset lakitekstiin + perustelut

2 § Lain tavoite: Lisätään maininta että kaiken kokoiset yritykset voivat tarjota

...,turvata kaiken kokoisten yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota...

75 § Hankintasopimuksen jakaminen osiin

Lisätään maininta: Hankinnan jättäminen jakamatta osiin ei saa vaarantaa pk-yritysten mahdollisuutta päästä mukaan tarjouskilpailuun.

Kunnioittavasti

Lihakeskusliitto ry:n puolesta

Mari Hannuksela, toimitusjohtaja